

ARKTISK INSTITUT

L. E. Bruuns Vej 10 · 2920 Charlottenlund · Denmark

TELEFON: 01 - 64 05 43 GIRO 40 81 560

Arsberetning 1980.

Denne beretning til Bestyrelsen om Arktisk Instituts (AI) virksomhed er ikke beregnet til offentliggørelse.

Der henvises til foregående beretninger: en rapport for perioden maj 1976 til 31/12 1977, samt beretningerne til bestyrelsen for 1978 og 1979. Beretningen er udarbejdet medio december 1980.

Arktisk Instituts forhold i almindelighed.

Som oplyst i beretningen for 1979 ophørte Arktisk Instituts statstilskud, som ydedes af Ministeriet for Grønland, med udgangen af 1979. Naturligt ville det da være at søge tilsvarende tilskud fra Ministeriet for kulturelle Anliggender, men efter en mundtlig henvendelse til dette Ministerium blev der i stedet ansøgt om en tildeling af tipsmidlerne for 1980. Resultatet blev desværre et ubegrundet afslag. Det vil blive foreslået bestyrelsen at søge påny.

Arktisk Instituts økonomi er således nu helt baseret på tilskud fra private fonds med videre samt renter af formue. Det vil fremgå af den økonomiske oversigt, hvorfra støtten kommer. Kun få fonds har mulighed for at yde støtte til den daglige drift af en virksomhed som AI, men de fonds og virksomheder, som vi har henvendt os til, har i betydelig udstrækning været positivt indstillet. Vi har næppe udtømt alle muligheder, men vi har ikke søgt mere, end der er absolut brug for.

Den daglige drift foregår med den største sparsommelighed. Vi undgår at udføre arbejde, som ikke er til øjeblikkelig nytte. Som eksempel kan nævnes, at registrering af indkomne arkivalier ikke har fundet sted i 1980. Fra begyndelsen af 1981 forventer vi, at en pensioneret tjenestemand fra Grønland vil tage fat på bl.a. denne registrering alene imod afholdelse af hans transportudgifter. I forvejen arbejder allerede to andre pensionister under sådanne vilkår og er til uvurderlig nytte.

Sekretæren oppebærer et beskedent honorar, og det øvrige lønnede personale har minimumslønninger på timebasis.

Lønningsomkostningerne er langt den største udgift og en meget betydelig del deraf går til det offentlige i form af indkomstskat, hvilket næppe fremmer private fonds' interesse i at støtte instituttets drift.

Som nævnt i beretningen for 1979 forsøgte AI til erstatning for publikationen Danish Arctic Research at etablere et samarbejde med "Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland" (KVUG) om en form for upretentiøs formidling af oplysninger på engelsk om forskningsaktiviteter i Grønland og Arktis iøvrigt. Samarbejdet etableredes ikke, men siden er Kommissionen begyndt at udsende et duplikeret "Newsletter".

Som i 1979 er vor udadvendte aktivitet voksende, og alle, som er beskæftiget i huset, har nok at gøre. Det videnskabelige projekt er fortsat af stor betydning, ikke mindst for følelsen af, at det nytter at opretholde Arktisk Institut og udvide dets virksomhed.

Projektet "Grønlands befolkningshistorie ca. 1800-1930".

Med Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråds bevilling fortsattes i 1980 arbejdet med projektet, som i år har haft følgende medarbejdere: Videnskabelig medarbejder cand. mag. Kirsten Elisabeth Caning og studentermedarbejderne stud.mag. Jens Christensen, stud.mag. Grete Lindhardt, stud.mag. Finn Ebbesen, stud.mag. Peter Uffe Meier og stud.mag. Dorte Korneliussen.

Bevillingen omfattede 233.145 kr til lønninger og materialer og 124.550 kr til hulning og EDB-kørsel af udskrifterne.

Projektet blev i år udvidet til at omfatte både Diskobugten og Umanak distrikter, og arbejdet har det meste af året bestået i fortsat excerpering af kirkebøger fra Egedesminde og Umanak distrikter, fastlæggelse af koderegler for folketællinger samt udskrivning af 8 folketællinger fra Umanak og Diskobugtens distrikter. Der er registreret ialt 44.325 tilførsler til kirkebøger og 24.309 personer i folketællinger.

Excerpteringen er foregået i Arktisk Institut fra fotokopier af kilderne.

Det maskinskrevne materiale er i løbet af efteråret blevet hullet og overført til magnetbånd, og derefter oparbejdet og dokumenteret af Dansk Data Arkiv i Odense. Oparbejdningen består i en omstrukturering af kirkebøgernes tilførsler, således at alle nævnte personer kommer til at stå som hovedpersoner, ikke blot de, der var hovedpersoner ved den kirkelige handling, mens dokumentationen er en beskrivelse af det endelige registers struktur.

Det oparbejdede register består af ca. 200.000 personoplysninger, hvoraf ca. 140.000 vil være brugbare. Sidst på året er vi gået igang med centraliseringen af disse oplysninger, hvorved alle oplysninger om samme person samles ved hjælp af et personnummer.

Projektets videnskabelige medarbejdere har i juni måned foretaget en rejse til Umanak med henblik på at indsamle kopier af præstegældets kirkebøger og at gennemse kirkens arkiv. Der blev hjembragt kopier af 8 kirkebøger og af forskellige protokolafsnit fra kirkens arkiv.

Hun har endvidere i august deltaget i Dansk Data Arkivs datadokumentationskursus i Odense.

Arktisk Instituts personale.

Følgende medarbejdere har været beskæftiget i AI i 1980:

N.O. Christensen	hele året og fortsat	sekretær
Grethe Knutzen	" " " "	halvdags kontorassistent, timeløn
Hans Ebbesen	" " " "	fotosamling, gnstl. 65 t.mdl.
Sophie Petersen	" " " "	stud.theol., lejlighedsvis beskæftiget på timeløn i biblioteket.
Dorthe Korneliussen	" " " "	stud.mag., lejlighedsvis beskæftiget på timeløn.
Forskningsprojektet.		
Kirsten Elisabeth Caning	" " " "	magisterløn, fuldtid.
Jens Christensen	" " " "	timeløn, gnstl. 60 t.mdl.
Grete Lindhardt	indtil 31.3.80	timeløn, gnstl. 53 t.mdl.
Finn Ebbesen	indtil 31.8.80	timeløn, gnstl. 49 t.mdl.
Peter Uffe Meier	hele året og fortsat	timeløn, gnstl. 48 t.mdl.
Dorthe Korneliussen	1.4. - 30.6.80	timeløn, gnstl. 45 t.mdl.

Fru Grethe Grüner, som er uddannet bibliotekar, og Landsdommer C.F. Simoný virker begge fortsat i AI på frivillig basis og gør et meget stort arbejde henholdsvis i biblioteket og med slægtsforskning, samt fotoafdelingen.

Kraemer Hus.

Udgifterne ved driften, som deles lige med "Det grønlandske Selskab", udgør for AI for 1980 ca. kr. 18.000, idet udgiften for december måned er skønnet.

Fru Erna Skaarups forhold er uændrede.

Husets udvendige vedligeholdelse: Ingen bemærkninger.

Husets indvendige vedligeholdelse: Det forventes, at isolationsarbejder, hvorom der er truffet beslutning af "Kraemers Grønlandsfond", påbegyndes inden årets udgang. Det drejer sig navnlig om isolering af skillerummet imellem 1.sal og loftet samt i skunkrummene.

Biblioteket.

Fru Grethe Grüner har gjort et stort arbejde i årets løb, men har desværre af private årsager kun været her lejlighedsvis i efteråret. Stud. theol. Sophie Petersen, som blev omtalt i sidste års beretning, kommer her regelmæssigt, og det er lykkedes at registrere al ny indkommen litteratur. Der henstår meget

arbejde, før alle bøger i huset er behørigt registreret. Biblioteket fungerer dog tilfredsstillende, men bruges kun lidt af udefra kommende.

Der er ikke mere plads nok på hylderne i biblioteksrummet og de øvrige rum i stueetagen. Der er derfor opsat hylder i et af de opvarmede kælderrum, og efterhånden vil en del litteratur blive flyttet derned. Det vil navnlig blive ældre tidsskriftrækker og måske al litteratur om Antarktis.

Der er modtaget gaver til biblioteket fra: Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Viceadmiral A.H. Vedel, Kommitteret Aksel Svane m.fl.

Arkivet og Kortsamlingen.

Registrering af nyindkommet materiale til arkivet har ikke fundet sted i 1980, men det opbevares i arkivet således, at det kan findes. Regelmæssig registrering forventes genoptaget straks i 1981, idet der er truffet aftale med en pensioneret tjenestemand fra Grønlandstjenesten, som er interesseret i opgaven.

Søkortarkivet og Geodætisk Institut sender fortsat uden beregning alle udkomme danske søkort og kort over Grønland.

Der er modtaget gaver og depoter fra: Viceadmiral S. Thostrup, Viceadmiral A.H. Vedel, Civilingeniør Aksel Mikkelsen, Direktør J.G. Jennovs arvinger (alt hvad der henlå hos J.G. Jennov om "Østgrønlandsk Fangstkompani Nanok"), Andreas Lund-Drosvad, Geodætisk Institut, Kommitteret Aksel Svane, Kunstmaler Kaj Walther; fhv. Kæmner Jørgen Sehested, Fru Grethe Engell m.fl.

Billedarkivet.

Arktisk Institut sælger fotografier og reproduktionsrettigheder til private, forlag, tidsskrifter, dagblade, TV og museer i ind- og udland. Salget har været stigende således:

1975 solgtes ca. 50 stk.
1976 solgtes ca. 100 stk.
1977 solgtes ca. 285 stk.
1978 solgtes ca. 390 stk.
1979 solgtes ca. 500 stk.
1980 solgtes ca. 510 stk.

Det økonomiske resultat har i det forløbne år været således:

Salg til private samt til reproduktion i 1980	46.708 kr
Samlede udgifter til fotoarbejde, papir etc.	<u>9.944 kr</u>
Overskud	36.764 kr

Til fhv. Viceskoledirektør Hans Ebbesen, der udelukkende arbejder med fotosamlingen og den etnografiske samling (se senere), er i 1980 udbetalt ialt 33.915 kr. Vore priser er ændrede fra 1. juli 1980 og påregnes reguleret ved passende lejlighed under hensyn til den almindelige prisstigning.

Der er i 1980 nyregistreret ca. 600 billeder, hvortil der er udarbejdet indgangskort til vort emnekartotek. Negativsamlingen forøges hen ad vejen med egnede motiver ved affotografering af foreliggende aftryk på vort polaroid-anlæg.

I lysbilledskabet findes nu opsat ca. 900 dias 5 x 5 cm og ca. 900 af Jette Bangs 6 x 6 cm til vore kunders gennemsyn.

Da der tilsyneladende er et stort behov for illustrationsmateriale vedrørende Grønland til vore skoler, overvejer vi i det kommende år at etablere et antal udstillingsplancher med gode billeder fra det gamle Grønland. Udstillingen skal opsættes og kunne emballeres på en sådan måde, at den kan sendes overalt i Danmark og formentlig også til det øvrige Skandinavien.

Der er modtaget gaver til billedsamlingen fra Museumsinspektør, Dr.scient. Helge Larsen, Viceadmiral A.H. Vedel, Landsdommer C.F. Simoný, Geodætisk Institut, Hundested Kommune, Fru Gudrun Chemnitz, Andreas Lund-Drosvad, Kommandørkaptajn K. Nolsøe Bang, Grønlands geologiske Undersøgelser, Orlogskaptajn, Farvandsdirektør A. Kok, Fysioterapeut Grethe Engell, Enkefru Alf Benthien Kiilerich.

Etnografisk Samling.

Samlingen har i 1980 været udlånt til følgende institutioner: Kildemarks-skolen i Næstved, Lyngby Storcenter, Jagt-Trofæ-Natur-Udstillingen i Bramminge.

Avisudklipsamlingen.

I de sidste par år har tilgangen af avisudklip været svigtende. Det er navnlig Ministeriet for Grønland som svigter, medens vi får en del udklip fra Rigsombudsmanden. En historiker fra Århus Universitet har udtalt, at uanset, at en del avisartikler mangler i samlingerne, anser han dog AI's samling for enestående og meget nyttig. Indkomne udklip registreres ikke, men ordnes månedsvis i kuverter.

Udgivelser.

Acta Arctica: Der har ingen udgivelser været i 1980. C.A. Reitzel står fortsat for salget.

Danish Arctic Research: Udgivelsen ventes ikke genoptaget; se side 1.

Dansk Ekspeditionsfond.

Af Fondets ekspeditionsmateriale har været udlånt effekter til "Knud Rasmussens Mindeekspedition" ("Kap Seddon-ekspeditionen") i 1979 og 1980.

Andre funktioner.

I samarbejde med "Det kgl. geografiske Selskab" og "Trolles Legat" arrangerede AI på Polarforskeren Alfred Wegeners 100-årsdag den 1. november 1980 en reception i AI, og "Det kgl. geografiske Selskab" en Wegeneraften i Søofficersforeningen.

I samarbejde med Scoresbysundkomitéen afholder AI på Polarforskeren Ejnar Mikkelsens 100-årsdag den 23. december 1980 en reception i AI.

AI har fortsat sin foredragsrække om Grønland i samarbejde med "Gentofte Kommunes Fortsættelseskursus". Der har i foråret 1980 været afholdt 4 og i efteråret 1980 5 foredrag om Grønland. Der er i dette efterår indtegnet 33 deltagere.

AI deltager sammen med Fotograf Mogens S Koch og Arkitekt John Andersen i fotoudstillingen "Grønlands Østkyst gennem 100 Aar", som vises i Danmark (først i Kunstindustrimuseet), og hvorefter en kopi sendes til Grønland, hvor den af Landsmuseet vil blive sendt rundt i landet.

AI sørger fortsat for, at Grønland er dækket i "Dansk Samvirkes" månedsblad "Danmarksposten" for danske i udlandet.

Gentofte Grønlandskomité, Dansk Selskab for medicinsk forskning i Grønland, samt foreningerne "Treårsekspeditionen" og Siriusforeningen holder møder her.

Der er optaget kontakt med "Ringkøbing Museum" (Mylius-Erichsen).

Sekretæren er optaget i "Landsudvalget for indsamling af gamle Fotografier".

Sekretæren er blevet optaget i "Det kgl. geografiske Selskabs" Råd.

Sekretæren er genvalgt som Corresponding Governor for "The US Corporation" af "The Arctic Institute of North America".

Sekretærens medlemskab af Grønlanderhuset i Løvstræde's "Husudvalg" har givet meget arbejde.

AI's samarbejde med "Inuit Institut" i Godthåb om den planlagte store grønlandske ordbog fortsætter som omtalt i sidste årsberetning.

Samarbejdet med den tidligere omtalte "Tibberup-Svalbard forening" fortsætter, jfr. sidste årsberetning.

Samarbejdet med "World Craft Council" om udstillingen "Crafts from the Arctic" fortsætter. Det anses for afgjort, at udstillingen gennemføres, jfr. sidste årsberetning.

Der er knyttet kontakt til "Comité Arctique" i Monaco, som står for den "First International Conference on the Discovery and History of the Boreal Polar Regions", som afholdes i Rom 5.-8. oktober 1981.

Der er ydet Professor Frederica de Laguna, Bryn Mawr University i Pennsylvania i USA bistand med oversættelse m.v. af grønlandske båndoptagelser.

En del numre af "Det grønlandske Selskabs Årsskrift" m.v., som var i overskud, er foræret til "Det grønlandske Landsmuseum", med hvilket vi iøvrigt opretholder kontakt.

Med Professor Marianne Stenbæk ved McGill University i Montreal er der knyttet kontakt bl.a. med henblik på en film for Canadian National Film Board om Peter Freuchen og hans søn Peter Ittinuar, som er medlem af Canadas parlament valgt i NWT.

Med "Stiftung Deutsches Schiffahrtsmuseum" i Bremerhaven er der knyttet kontakt i forbindelse med Alfred Wegeners 100-årsdag. I tilknytning til det nævnte museum er der planer om at oprette et Polarforskningsinstitut benævnt "Alfred Wegener Institut".

Økonomien.

Der henvises til vedlagte økonomiske oversigt; et regnskab for Arktisk Institut fremkommer siden.

Arktisk Institut,
den 12.december 1980.

